

Ekonomický styl myšlení II

3. přednáška

4. března 2024

Obsah přednášky

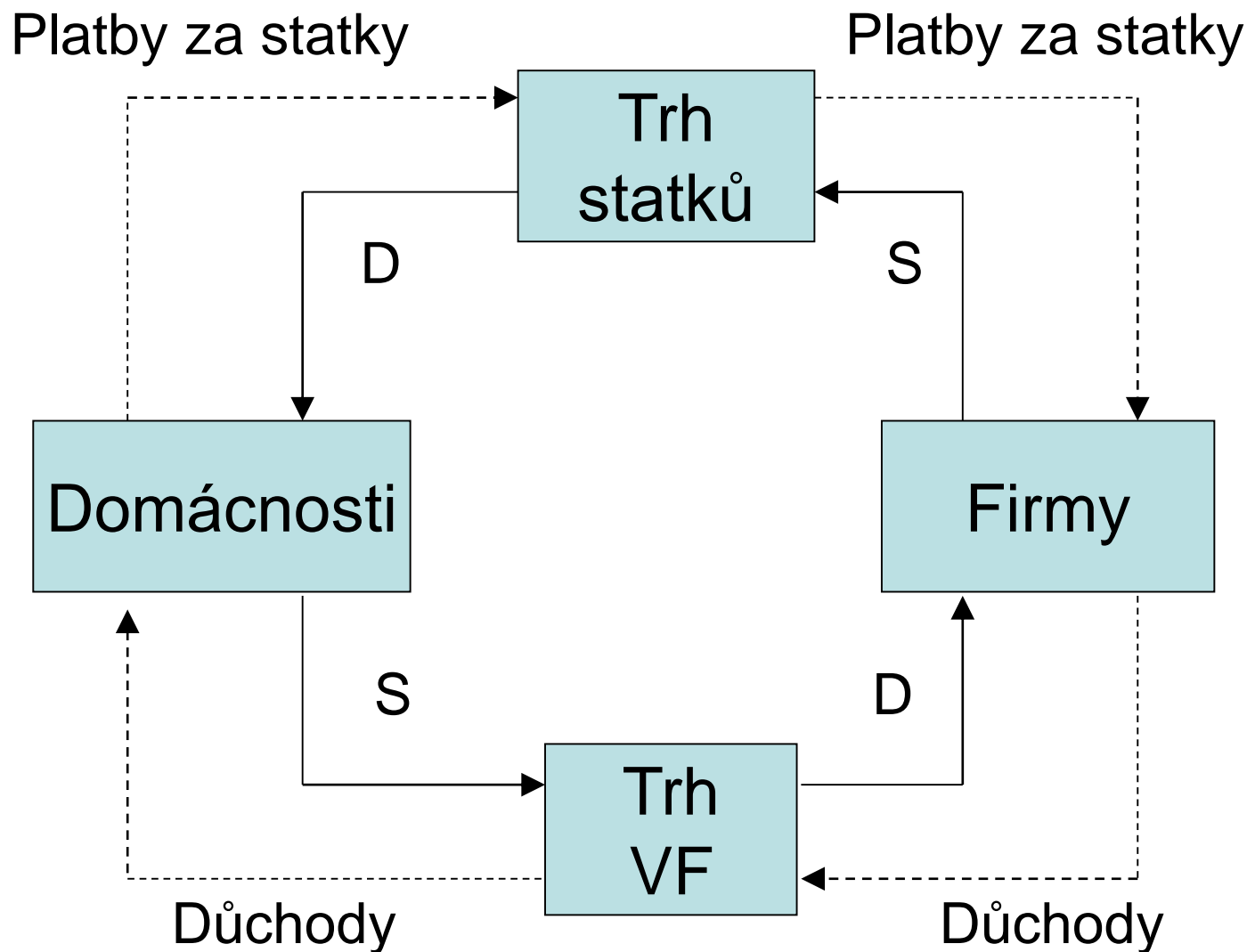
1. Analýza výdajů ekonomických subjektů

- spotřeba,
- investice,
- vládní výdaje,
- čistý export

2. Model agregátních výdajů

- určení rovnovážného výkonu

Dvousektorová ekonomika

1. Agregátní výdaje (AE)

- Agregátní výdaje představují sumu peněžních prostředků vynaloženou na nákup statků a služeb.
- Realizují je ekonomické subjekty:
  - Domácnosti: výdaje na spotřebu (C)
  - Firmy: výdaje na nákup kapitálových statků (I)
  - Stát: vládní výdaje na nákup statků a služeb (G)
  - Zahraniční subjekty: čistý export (NX)

Podíl složek na AE

- C – největší podíl na AE (AD), $\frac{1}{2}$ až $\frac{2}{3}$
- I (nákup kapitálových statků) – podíl cca 20 – 25%
- G (pozor pouze nákup zboží a služeb) – podíl cca 20%
- NX – kladná i záporná hodnota

Struktura HDP – výdaje v mil. Kč a v roce 2022 i jako % HDP

Název položky	2020	2021	2022	% HDP	2023*
Výdaje na konečnou spotřebu	3.830.670	4.081.890	4.537.843	66,86	4.845.744
Domácnosti	2.536.320	2.715.952	3.106.523	45,77	3.285.824
Vládní instituce	1.242.591	1.310.183	1.370.559	20,19	1.493.918
Neziskové instituce	51.759	55.755	60.721	0,89	66.002
Tvorba hrubého kapitálu	1.493.139	1.845.920	2.182.281	32,16	2.112.871
Tvorba hrubého fixního kapitálu	1.515.627	1.588.762	1.818.771	26,80	1.961.926
Změny zásob	-31.161	246.001	346.458	5,10	133.893
Čisté pořízení cenností	8.673	11.157	17.052	0,25	17.052
<i>Hrubé domácí konečné výdaje</i>	<i>5.323.809</i>	<i>5.927.810</i>	<i>6.720.124</i>	<i>99,02</i>	<i>6.958.615</i>
Vývoz zboží a služeb ¹⁾	4.051.619	4.508.366	5.268.624	77,63	
Dovoz zboží a služeb ²⁾	3.666.297	4.327.459	5.202.006	76,65	
<i>Saldo vývozu a dovozu</i>	<i>385.322</i>	<i>180.907</i>	<i>66.618</i>	<i>0,98</i>	
Hrubý domácí produkt	5.709.131	6.108.717	6.786.742	100,00	7.332.987

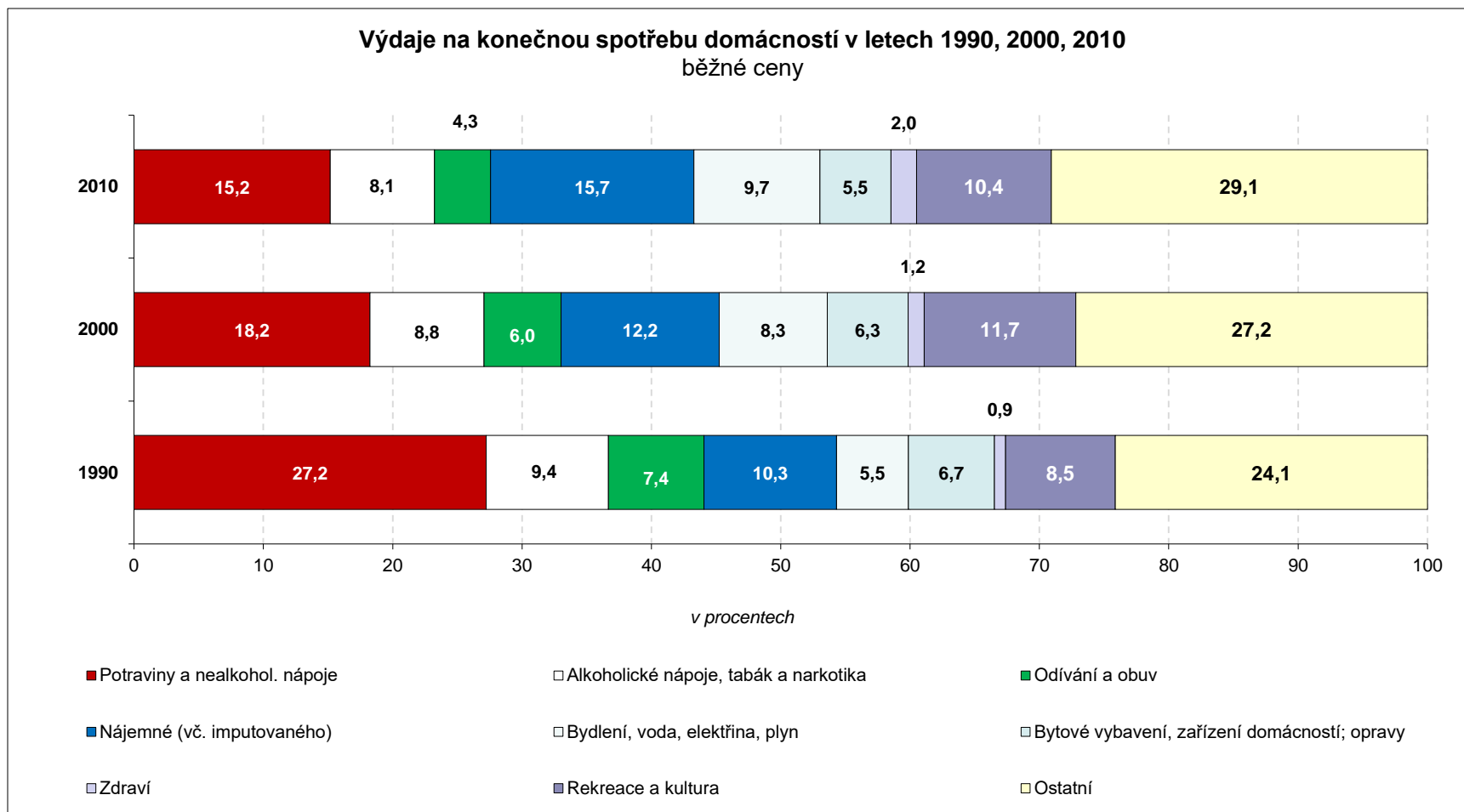
* Údaje 2023 jsou součty odhadů čtvrtletních hodnot

Zdroj: ČSÚ.[on-line] [cit. 2024-03-01]. Dostupné z: http://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocnkavyber.makroek_vydaj

Spotřeba domácností

- Základní složka výdajů ekonomiky
- Dělíme na:
  - Výdaje na statky krátkodobé spotřeby
  - Výdaje na statky dlouhodobé spotřeby
  - Výdaje na služby

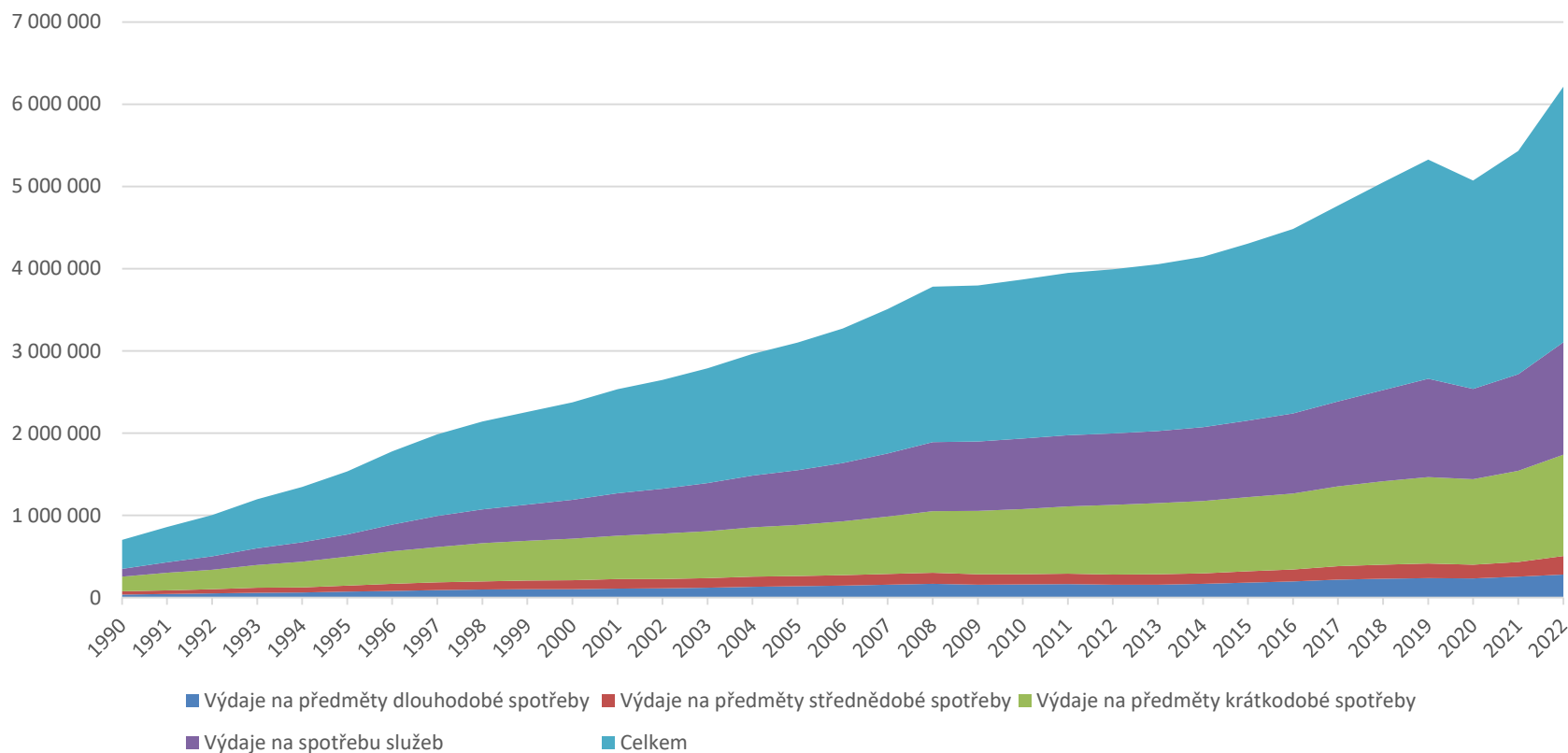
Struktura spotřeby domácností

Vývoj spotřebních výdajů

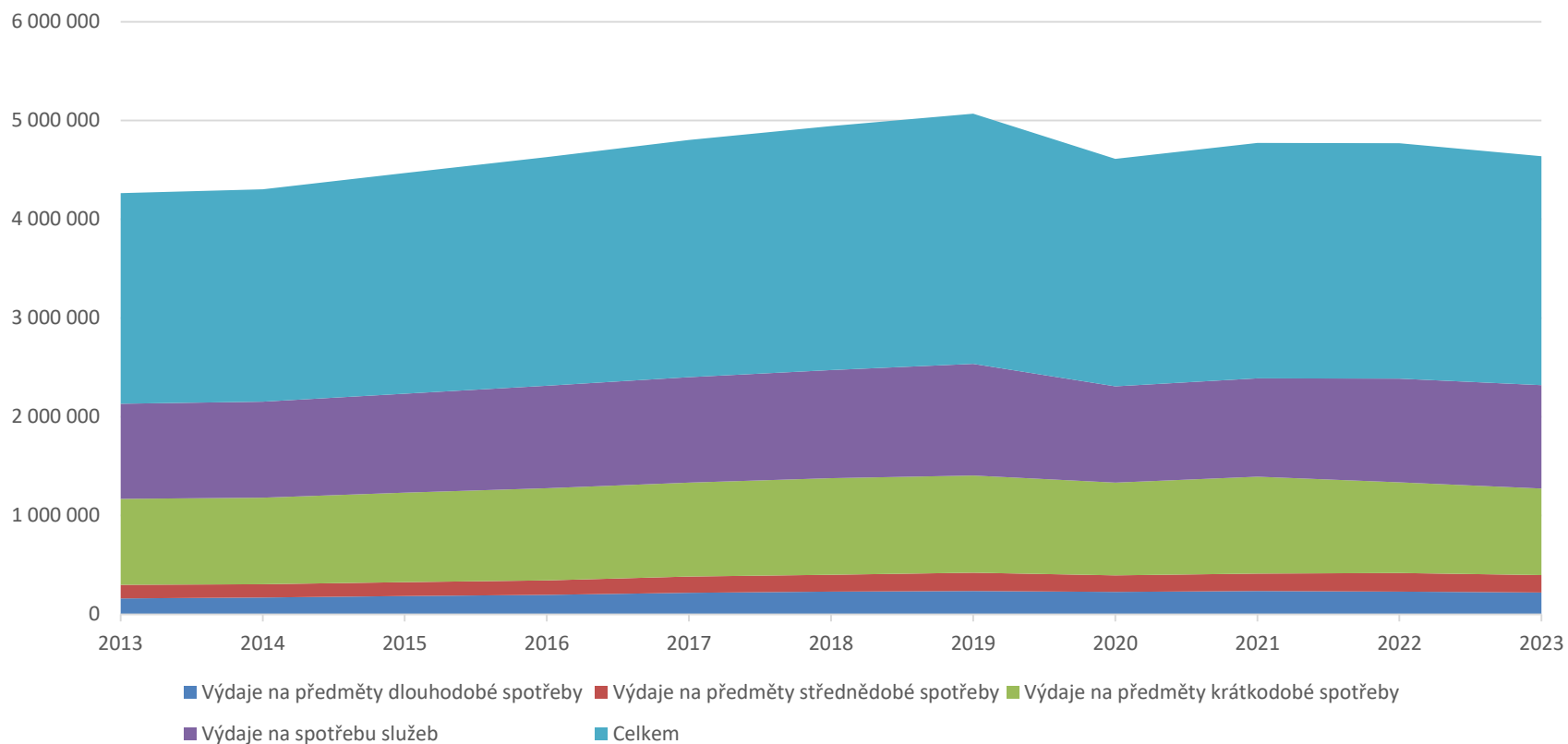
Výdaje na spotřebu domácností (b. c.)
v mil. Kč

Zdroj dat: ČSÚ

Vývoj výdajů na spotřebu

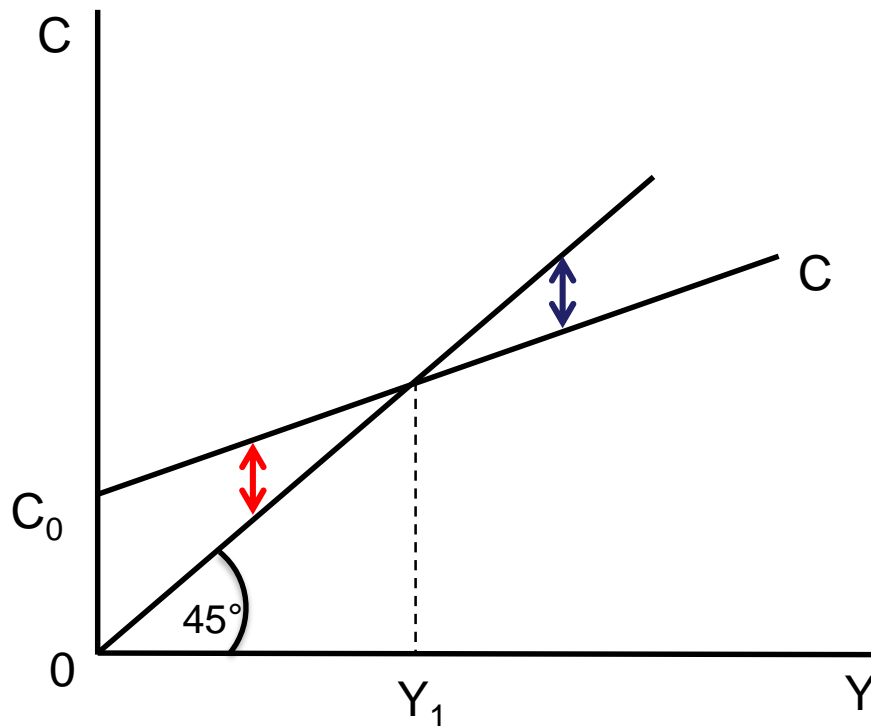
Výdaje na spotřebu domácností (ceny r. 2015)
v mil. Kč

Modelování spotřeby

- Spotřeba domácností je ovlivněna zejména vyšší důchodu ($ID \rightarrow Y$), dále bohatstvím, úrokovou mírou, očekáváním bud. vývoje aj.
co není spotřebováno, je uspořeno (S)
- Platí, že s rostoucím Y roste spotřeba (C), ALE stále pomaleji
- U spotřeby rozlišujeme autonomní a indukovanou spotřebu (závislou na Y)

Graf a matematický zápis spotřební funkce

$$C = C_0 + mpc \cdot Y$$

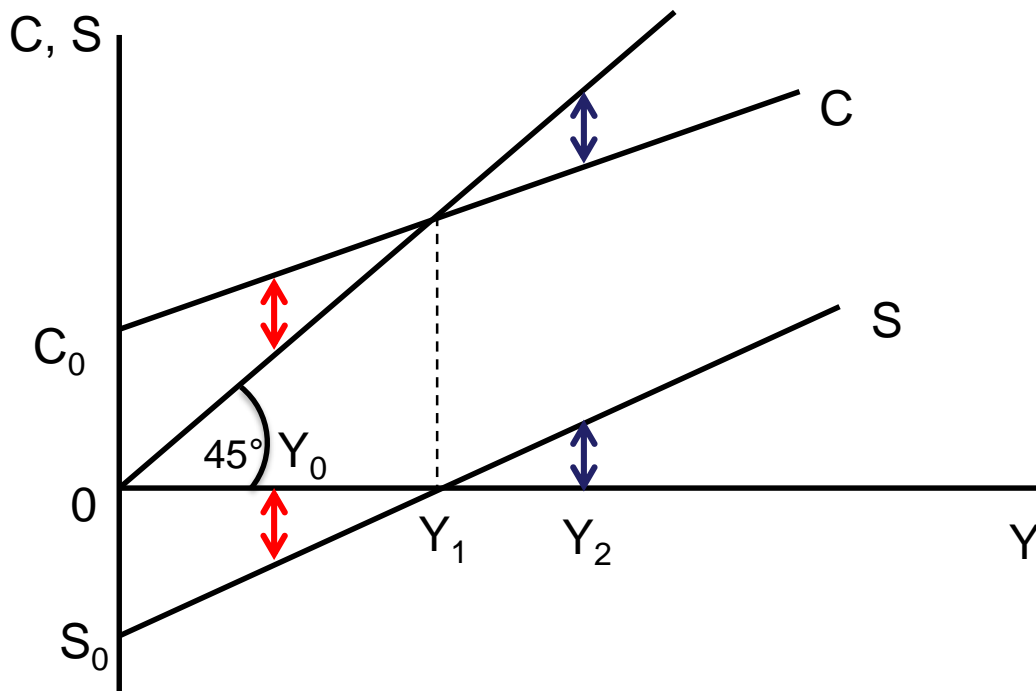
mpc... mezní sklon ke spotřebě

$$mpc = \frac{\Delta C}{\Delta YD}$$

C_0 ...autonomní spotřeba

Autonomní spotřeba není závislá na důchodu

Funkce úspor - odvození

Vzdálenost 0, $C_0 =$ vzdálenosti $S_0, 0$

$$S = S_0 + mps * Y$$

mps... mezní sklon k úsporám

$$mps = \frac{\Delta S}{\Delta YD}$$

Musí platit $mpc + mps = 1$

Investice

- Druhá složka domácích výdajů
- Dělíme na:
  - Výdaje na nákup kapitálových statků
  - Investice do zásob
  - Investiční výdaje domácností
- Důchodotvorný a kapacitotvorný účinek vysvětlíme vzápětí

Vládní výdaje

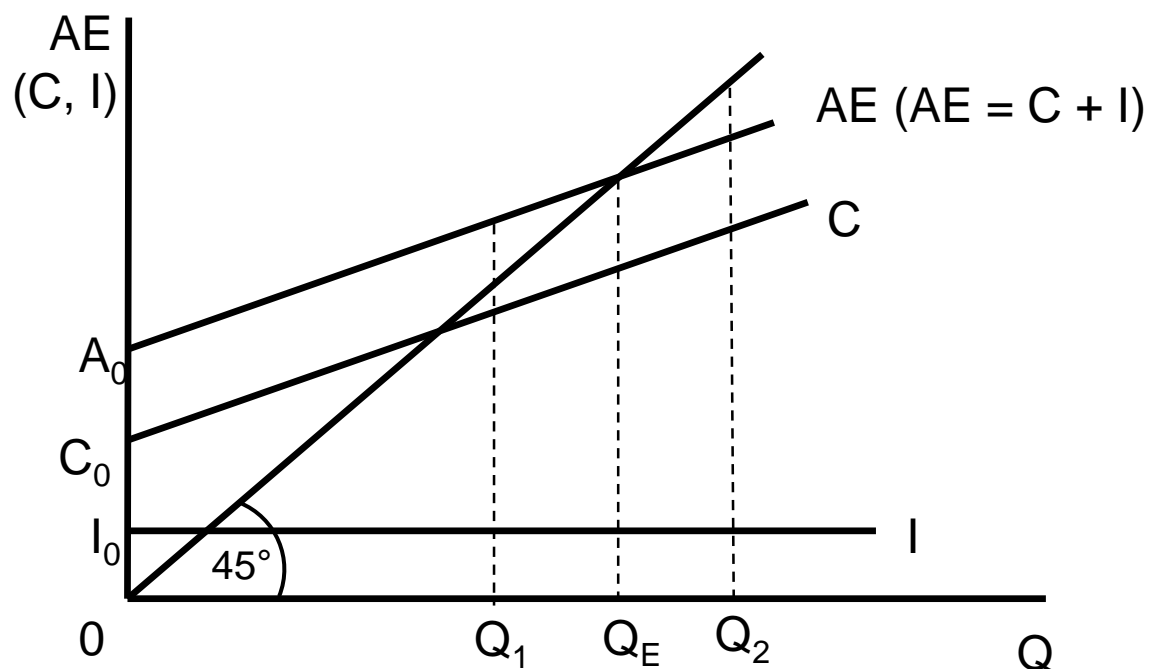
- Třetí složka domácích výdajů
- Jedná se o nákup statků a služeb vládou.
- Pozor! Nezaměňovat s výdaji státního rozpočtu, protože ty zahrnují i transfery.

Čistý export

- Rozdíl hodnoty exportu (E) a importu (M).
- Výsledek obchodní bilance státu.
- Podíl samotného exportu na HDP 72%
- Podíl samotného importu na HDP 65%
(údaje z roku 2020)

Funkce agregátních výdajů - odvození

Q... výkon* ekonomiky
*výkon lze měřit
výdajovou metodou –
veličina typu produkt
(HDP) nebo metodou
důchodovou – veličina
typu důchod (Y, resp.
 Y_D)

$$Q \approx Y$$

Rovnovážný produkt je
takový, kdy se výkon
rovná agregátním
výdajům

Jak dochází k multiplikaci investice

- V krátkém období se v ekonomice projevuje důchodotvorný účinek investic. Jakákoli změna ve výši investic se „násobně“ projeví jako zvýšení/snížení výkonu ekonomiky (HDP).
- Příklad: Dojde-li ke zvýšení investic o 100, tzn. z původních 2000 na 2100, potom se výkon ekonomiky zvýší o více než 100.
- Pokud známe hodnotu mpc můžeme přírůstek výkonu spočítat jako: $\Delta Q = k \times \Delta I$

Kde k představuje investiční multiplikátor vyjádřený:

$$k = \frac{1}{1 - mpc}, \text{ resp. } k = \frac{1}{mns}$$

Multiplikace investic – tabulka a výpočet příkladu

Přírůstek HDP	Změna spotřeby (C)	Změna úspor (S)
Přírůstek I o 100	80	20
Přírůstek C o 80	64	16
Přírůstek C o 64	51,2	12,8
Přírůstek C o 51,2	...	...
...	...	...
Celkem o 500	Celkem o 400	Celkem o 100

Dokončíme výpočet

Zadáno: $\Delta I = 100$; $mpc = 0,8$

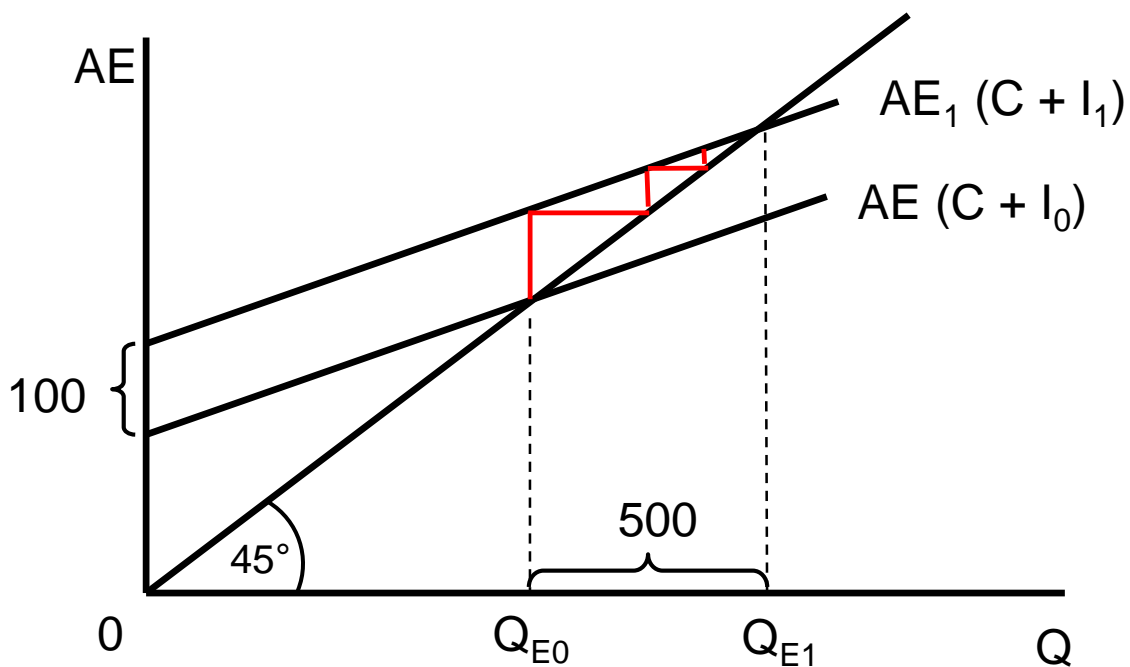
potom určíme hodnotu multiplikátoru

$k = 1/(1 - mpc) = 1/0,2 = 5$

$$\Delta Y = k \times \Delta I = 5 \times 100 \rightarrow \Delta Y = 500$$

Celkový přírůstek výkonu vytvořený pomocí ΔI o 100 je 500.

Multiplikační účinek investic graficky

Faktory ovlivňující AE (AD)

- C – disponibilní důchod, bohatství, oček. do budoucna, úvěrové podmínky aj.
- I – úvěrové podmínky (i), očekávání firem (bud. hosp. vývoje), zdanění firem (hospodářská politika) aj.
- G – jde o rozhodnutí vlády (HP)
- NX – měnový kurz, zahraničně-obchodní politika (cla, technická omezení atd.)